

ZASTĘPCA SZEFA
KANCELARII SEJMU

Warszawa, dnia 26 stycznia 2024 r.

p. J. Marciszewski
MST

NR: 295 PODPIS
WPLYNĘŁO

SPS-WP.020.46.6.2024

2024-01-31

14/24

Krajowa Rada Izb Rolniczych
Prezes

Krajowej Rady Izb Rolniczych
Pan Wiktor Szmulewicz

Szanowny Panie Prezesie

Z upoważnienia Marszałka Sejmu, uprzejmie przekazuję – na podstawie art. 38 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych - poselski projekt ustawy o rekompensatach za szkody wyrządzone przez ptaki (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Krzysztof Cieciora), z prośbą o przedstawienie opinii.

Z poważaniem

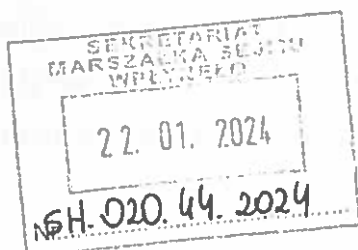
Dariusz Salamończyk

**Klub Parlamentarny
Prawo i Sprawiedliwość**

Warszawa, 22 stycznia 2024 r.

**Grupa Posłów na Sejm RP
Klubu Parlamentarnego
Prawo i Sprawiedliwość**

**Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 32 ust. 2 Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2022 r., poz. 990) niżej podpisani posłowie składają projekt ustawy:

- o rekompensatach za szkody wyrządzone przez ptaki

Na podstawie art. 34 ust. 1 Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy Pana Posła Krzysztofa Cieciorę.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. SPS-WP.020.46.2024
Data wpływu 22.01.24v.

U S T A W A

z dnia ...

o rekompensatach za szkody wyrządzone przez ptaki¹⁾

Art. 1. Ustawa reguluje zasady i tryb:

- 1) przyznawania, wypłacania oraz sposób obliczania wysokości rekompensaty za szkody wyrządzone przez:
 - a) gęś gęgawę (*Anser anser*), gęś zbożową (*Anser fabalis*), gęś krótkodziobą (*Anser brachyrhynchus*), gęś białoczelną (*Anser albifrons*), gęś tundrową (*Anser serrirostris*), gęś małą (*Anser erythropus*), łabędzia niemego (*Cygnus olor*), łabędzia czarnodziobego (*Cygnus columbianus*), łabędzia krzykliwego (*Cygnus cygnus*), żurawia (*Grus grus*) w uprawach na gruntach ornych,
 - b) kormorana (*Phalacrocorax carbo*) na gruntach pod stawami rybnymi;
- 2) właściwość organów w sprawach, o których mowa w pkt 1.

Art. 2. Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1.

Art. 3. O przyznanie i wypłatę rekompensaty za szkody wyrządzone przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1, może ubiegać się podmiot, który jest posiadaczem w rozumieniu art. 336 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1610, 1615, 1890 i 1933) gruntów rolnych, w tym pod stawami rybnymi, na terenie których wystąpiły szkody wyrządzone przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1, i któremu te szkody zostały wyrządzone, zwany dalej „poszkodowanym”.

Art. 4. 1. Wniosek o przyznanie i wypłatę rekompensaty za szkody wyrządzone przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1, poszkodowany składa do dyrektora oddziału terenowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, zwanego dalej „Krajowym Ośrodkiem”, właściwego ze względu na miejsce wystąpienia tych szkód.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, może zostać złożony w wojewódzkim ośrodku doradztwa rolniczego właściwym ze względu na miejsce wystąpienia szkody, w tym w jego oddziałach. W takim przypadku dyrektor wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych, ustawę z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego oraz ustawę z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa.

przekazuje ten wniosek właściwemu dyrektorowi oddziału terenowego Krajowego Ośrodka w terminie 3 dni od dnia jego złożenia.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa się na formularzu udostępnionym na stronie internetowej Krajowego Ośrodka.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera co najmniej:

- 1) imię i nazwisko, adres albo nazwę, siedzibę i adres poszkodowanego, a także jego numer telefonu;
- 2) wskazanie miejsca oraz powierzchni wystąpienia szkód wyrządzonych przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1;
- 3) wskazanie rodzaju uszkodzonej uprawy – w przypadku szkód wyrządzonych przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a.
- 4) oświadczenie o posiadaniu gruntów rolnych, w tym pod stawami rybnymi, na terenie których wystąpiły szkody wyrządzone przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1.

Art. 5. 1. W przypadku złożenia wniosku, o którym mowa w art. 4 ust. 1, za szkody wyrządzone przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a, dyrektor oddziału terenowego Krajowego Ośrodka właściwy ze względu na miejsce wystąpienia tych szkód powołuje zespół do dokonania oględzin i potwierdzenia wystąpienia tych szkód.

2. Zespół, o którym mowa w ust. 1, składa się z:

- 1) jednego przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód wyrządzonych przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a;
- 2) jednego przedstawiciela izby rolniczej właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkód wyrządzonych przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a;
- 3) poszkodowanego.

3. Podczas oględzin ustala się co najmniej:

- 1) wystąpienie szkód wyrządzonych przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a;
- 2) rodzaj uprawy, która została uszkodzona;
- 3) szacunkowy obszar uprawy, która została uszkodzona;
- 4) szacunkowy rozmiar szkody w uprawie, która została uszkodzona.

4. Po dokonaniu oględzin zespół, o którym mowa w ust. 1, sporządza protokół, który zawiera:

- 1) imiona i nazwiska członków zespołu biorących udział w oględzinach;

- 2) potwierdzenie albo brak potwierdzenia wystąpienia szkód wyrządzonych przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a;
- 3) dane podlegające ustaleniu podczas oględzin, o których mowa w ust. 3;
- 4) datę sporządzenia protokołu oraz datę dokonania oględzin;
- 5) czytelne podpisy członków zespołu biorących udział w oględzinach.

5. Członkowie zespołu, o którym mowa w ust. 1, mają prawo wnieść zastrzeżenia do protokołu, o którym mowa w ust. 4, wraz z ich uzasadnieniem. W protokole umieszcza się informację o braku zastrzeżeń albo o wniesionych zastrzeżeniach.

6. Protokół, o którym mowa w ust. 4, sporządza się na formularzu udostępnionym na stronie internetowej Krajowego Ośrodka w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, jeden dla poszkodowanego i jeden dla dyrektora oddziału terenowego Krajowego Ośrodka właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód wyrządzonych przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a.

7. Odmowę podpisania protokołu, o którym mowa w ust. 4, przez poszkodowanego odnotowuje się w tym protokole. Odmowa nie ma wpływu na potwierdzenie wystąpienia szkód wyrządzonych przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a, i ustalenie wysokości rekompensaty za te szkody.

Art. 6. 1. Dyrektor oddziału terenowego Krajowego Ośrodka właściwy ze względu na miejsce wystąpienia szkód wyrządzonych przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1, ustala wysokość rekompensaty za te szkody w drodze decyzji.

2. Wysokość rekompensaty za szkody wyrządzone przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a, ustala się jako iloczyn obszaru uprawy, która została uszkodzona, oszacowanego rozmiaru tych szkód wyrażonego procentowo oraz stawki rekompensaty za te szkody.

3. Wysokość rekompensaty za szkody wyrządzone przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. b, ustala się z uwzględnieniem miejsca występowania tych ptaków w okresie lęgowym i pozalęgowym oraz ich liczebności w tych okresach, powierzchni gruntów pod stawami rybnymi, na których wystąpiły te szkody, oraz stawki rekompensaty za te szkody.

4. Miejsca występowania ptaków, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. b, na gruntach pod stawami rybnymi w okresie lęgowym i pozalęgowym oraz ich liczebności w tych okresach, ustala się na podstawie danych i informacji zawartych w obwieszczeniu, o którym mowa w ust. 5.

5. Minister właściwy do spraw środowiska podaje do publicznej wiadomości, w terminie do dnia 1 maja każdego roku za rok poprzedni, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”:

- 1) współrzędne geograficzne środka każdej znanej kolonii lęgowej kormorana na terenie kraju, wraz z podaniem liczby par lęgowych w każdej z kolonii;
- 2) przynależność powiatu do jednej z dwóch grup regionów, na które został dokonany podział obszaru kraju, ze względu na szacunkową liczebność kormoranów w okresie pozalęgowym, gdzie:
 - a) grupa I obejmuje regiony obejmujące do 5% populacji pozalęgowej,
 - b) grupa II obejmuje regiony obejmujące co najmniej 5% populacji pozalęgowej.

6. Wysokość rekompensaty za szkody wyrządzone przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1, jest uzależniona od zabezpieczania upraw na gruntach ornych oraz stawów rybnych przed wyrządzeniem tych szkód, jeżeli w przepisach wydanych na podstawie art. 7 minister właściwy do spraw rolnictwa, określając szczegółowy sposób ustalania wysokości rekompensaty, uzależnił wysokość tej rekompensaty od tego zabezpieczenia.

7. Poszkodowany, który odmówił podpisania protokołu, może:

1) w terminie 30 dni od dnia, w którym ta decyzja stała się ostateczna, złożyć odwołanie do Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, który ma obowiązek rozpatrzyć odwołanie w terminie 14 dni od dnia otrzymania odwołania;

2) w terminie 60 dni od dnia, w którym decyzja określona w pkt 1 stała się ostateczna wnieść powództwo do sądu właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód wyrządzonych przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1.

Art. 7. 1. Minister właściwy do spraw rolnictwa w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska i ministrem właściwym do spraw rybołówstwa określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowe wymagania dotyczące wniosku o przyznanie i wypłatę rekompensaty za szkody wyrządzone przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1, oraz termin jego złożenia,
- 2) szczegółowy tryb postępowania przy dokonywaniu oględzin i potwierdzeniu wystąpienia szkód wyrządzonych przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a, w tym szczegółowy zakres oględzin oraz sposób i terminy ich dokonywania, a także szczegółowy zakres protokołu,
- 3) szczegółowy sposób ustalania wysokości rekompensaty za szkody wyrządzone przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1, w tym wysokość stawki rekompensaty za te szkody,

4) sposób i termin wypłaty rekompensat za szkody wyrządzone przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1

– kierując się potrzebą zrekompensowania szkód wyrządzanych przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1, mając na względzie specyfikę poszczególnych upraw rolnych, przeciętnych dochodów z wybranych działalności prowadzenia produkcji roślinnej lub prowadzenia chowu lub hodowli ryb, jak również sposób żerowania ptaków wyrządzających szkody, ich liczebność, powierzchnię, na którą oddziałują oraz dbałość o finanse publiczne.

2. Wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw rolnictwa w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska i ministrem właściwym do spraw rybołówstwa może różnicować stawki rekompensaty za szkody wyrządzone przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1, w zależności od okresu, w którym wystąpiły te szkody, mając na względzie przyrodnicze i środowiskowe okoliczności powstawania tych szkód.

Art. 8. W ustawie z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych (Dz. U. z 2022 r. poz. 183) w art. 5 w ust. 1 w pkt 19 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 20 w brzmieniu: „20) udział w dokonywaniu oględzin i potwierdzeniu wystąpienia szkód wyrządzonych przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia ... 2023 r. o rekompensatach za szkody wyrządzone przez ptaki (Dz. U.... poz. ...)”.

Art. 9. W ustawie z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1354 oraz 1762) w art. 4 w ust. 2 w pkt 13 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 14 w brzmieniu:

„14) biorą udział w dokonywaniu oględzin i potwierdzeniu wystąpienia szkód wyrządzonych przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia ... 2023 r. o rekompensatach za szkody wyrządzone przez ptaki (Dz. U.... poz. ...)”.

Art. 10. W ustawie z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 1308 oraz 1933) w art. 9 w ust. 2 w pkt 26 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 27 w brzmieniu:

„27) przyznawanie i wypłata rekompensaty za szkody wyrządzone przez ptaki, o których mowa w art. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia ...2023 r. o rekompensatach za szkody wyrządzone przez ptaki (Dz. U....poz. ...)”.

Art. 11. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Celem projektowanej ustawy jest umożliwienie wypłaty rekompensat ze środków budżetu państwa, za szkody wyrządzone przez ptaki roślinożerne tj.: łabędzie, gęsi lub żurawia w uprawach na gruntach ornych oraz kormorana na gruntach pod stawami rybnymi. Niniejszy projekt ustawy pozwoli na wypłatę rekompensat za szkody powodowane przez te grupy gatunków ptaków, które w największym stopniu dokonują szkód na gruntach ornych w zasiewach kukurydzy, zbóż ozimych i jarych, rzepaku i innych oraz w obsadzie stawów rybnych. O przyznanie i wypłatę tej rekompensaty będzie mógł ubiegać się podmiot, który jest posiadaczem gruntów rolnych, w tym pod stawami rybnymi, na terenie których wystąpiły szkody.

Ptaki żerując w uprawach rolnych wydziobują zasiane ziarno bądź wybierają młode rośliny po wschodach. Stado ptaków może liczyć nawet kilkaset osobników, w efekcie ich żerowania powstają szkody w wyniku, których m.in. stwierdzana jest potrzeba dokonania nowych zasiewów i ponoszenia po raz drugi nakładów na nasiona i związane z tym prace polowe. Problemem dotknięte są też gospodarstwa rybackie w związku z intensywnym wyżerowywaniem ryb przez kormorany. Żerowanie tych ptaków powoduje starty bezpośrednie w obsadach, brak przyrostów ze względu na powodowany stres, niekiedy potrzebę ponownego zarybiania (obsady stawów). Z tego względu, w celu zapewnienia skutecznej ochrony funkcjonowania gospodarstw rolnych i rybackich szczególnie dotkniętych szkodami powodowanymi przez ptaki, w niniejszym projekcie ustawy zaproponowano, aby wniosek o wypłatę rekompensaty składany był do dyrektora oddziału terenowego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWR) właściwego ze względu na miejsce wystąpienia tych szkód. Mając na celu potrzebę uproszczenia poszkodowanemu procesowi wnioskowania, umożliwiono złożenie wniosku również za pośrednictwem ośrodka doradztwa rolniczego, który przekaże wniosek do dyrektora oddziału terenowego KOWR.

W przypadku szkód wyrządzanych przez ptaki roślinożerne (łabędzie, gęsi lub żurawia) oględzin i potwierdzenia wystąpienia szkody dokonywał będzie odpowiedni zespół powołany przez dyrektora oddziału terenowego KOWR. Zespół będzie składał się z poszkodowanego oraz z jednego przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego i izby rolniczej. Dzięki ekspertom z zakresu rolnictwa możliwe będzie prawidłowe stwierdzenie, w którym stadium rozwojowym danego rodzaju uprawy powstała szkoda oraz dokonane zostanie komisyjne potwierdzenie, że szkoda została spowodowana przez przynajmniej jeden z

gatunków ptaków spośród: gęsi, łabędzi lub żurawia. Określony zostanie również szacunkowy procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze.

W wyniku oględzin zostanie opracowany protokół. Dyrektor oddziału terenowego KOWR w oparciu o zgromadzone dane w ww. protokole ustali wysokość rekompensaty biorąc pod uwagę w szczególności: (1) stawkę ryczałtową określoną w akcie wykonawczym do ustawy, (2) procentowy poziom zniszczeń.

Koncentracje łabędzi, gęsi lub żurawia na polach uprawnych są trudne do przewidzenia, co sprawia, że potencjalne straty od ww. grupy ptaków mogą wystąpić praktycznie na terenie całego kraju. Z tego względu w niniejszej ustawie zrezygnowano ze zróżnicowania rekompensat ze względu na miejsce występowania ww. ptaków roślinożernych.

W przypadku kormorana, z uwagi na charakter wyrządzanych szkód, konieczne jest uzależnienie wypłaty rekompensat od obszarów jego gniazdowania w okresie lęgowym i przebywania w okresie pozalęgowym. Miejsca występowania kormorana na gruntach pod stawami rybnymi w okresie lęgowym i pozalęgowym oraz liczebności tych ptaków w tych dwóch okresach będą określane przez ministra właściwego do środowiska. W przypadku populacji lęgowej zostaną zidentyfikowane znane kolonie kormorana i corocznie aktualizowana będzie informacja o liczbie par lęgowych w każdej z tych kolonii. Natomiast dla populacji pozalęgowej kormorana zostanie dokonany podział kraju na dwie grupy obejmujące regiony w zależności od szacunkowej liczebności kormoranów w tym okresie (grupa I i II obejmująca odpowiednio do 5% i co najmniej 5% populacji pozalęgowej). Corocznie odpowiednie z powiatów zostaną przydzielone do jednej z tak wyznaczonych grup i na tej podstawie zostaną dokonane obliczenia przysługujących gospodarstwom rybackim rekompensat.

W przypadku szkody wyrządzonej przez łabędzie, gęsi lub żurawia w akcie wykonawczym zostaną uszczegółowione przepisy wskazujące na tryb postępowania przy dokonywaniu oględzin i potwierdzeniu wystąpienia szkód, w tym szczegółowy zakres oględzin oraz sposób i terminy ich dokonywania, a także szczegółowy zakres protokołu.

W akcie wykonawczym zostaną określone wymagania dotyczące wniosku o przyznanie i wypłatę rekompensaty oraz termin jego złożenia, sposób ustalania wysokości rekompensaty, sposób i termin wypłaty rekompensat oraz ryczałtowe stawki rekompensat.

Dyrektor oddziału terenowego KOWR właściwy ze względu na miejsce wystąpienia szkód wyrządzonych przez ptaki będzie ustalał wysokość rekompensaty w drodze decyzji.

Poszkodowany będzie mógł odwołać się od decyzji Dyrektora terenowego KOWR do Dyrektora Generalnego KOWR, a w momencie gdy decyzja stanie się ostateczna wnieść powództwo do sądu właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód wyrządzonych przez ptaki.

Ponadto w projektowanej ustawie zaproponowano zmianę ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych w zakresie art. 5 w ust. 1 poprzez dodanie pkt 20. Zmiana ta jest podyktowana formalnym rozszerzeniem zadań izb rolniczych w zakresie brania udziału w dokonywaniu oględzin i potwierdzaniu wystąpienia szkód wyrządzonych przez łabędzie, gęsi lub żurawia.

Podobnie zaproponowano zmianę ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego w zakresie art. 4 w ust. 2 poprzez dodanie pkt 14., zgodnie z którym zadania wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego rozszerzono o udział w dokonywaniu oględzin i potwierdzaniu wystąpienia szkód wyrządzonych przez łabędzie, gęsi lub żurawia.

Dodatkowo zaproponowano zmianę ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa w zakresie art. 9 w ust. 2 poprzez dodanie pkt 27. Wprowadzenie zmiany związane jest z rozszerzeniem zadań Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, na podstawie której będzie mógł wykonywać zadania w zakresie realizacji przyznawania i wypłaty rekompensat za szkody wyrządzone przez ptaki, o których mowa w niniejszym projekcie ustawy.

Zaproponowano, aby projektowana ustawa weszła w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Biorąc pod uwagę trudności w oszacowaniu w szczególności ilości potencjalnych szkód wyrządzonych przez ptaki, wysokości stawki rekompensaty za te szkody, trudno jest wskazać w jakim stopniu projektowana regulacja będzie miała wpływ na budżet państwa oraz określić jednoznacznie jej wysokość, niemniej wnioskodawcy szacują, że koszty związane z wypłatą rekompensat wynikających z projektowanej ustawy nie powinny przekroczyć kwoty ok. 50 mln zł rocznie. Proponuje się aby wydatki te zostały pokryte ze środków będących w dyspozycji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, z zadań zaplanowanych do finansowania z rezerwy celowej. Jednocześnie wejście w życie przedmiotowego projektu nie będzie miało wpływu na budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

